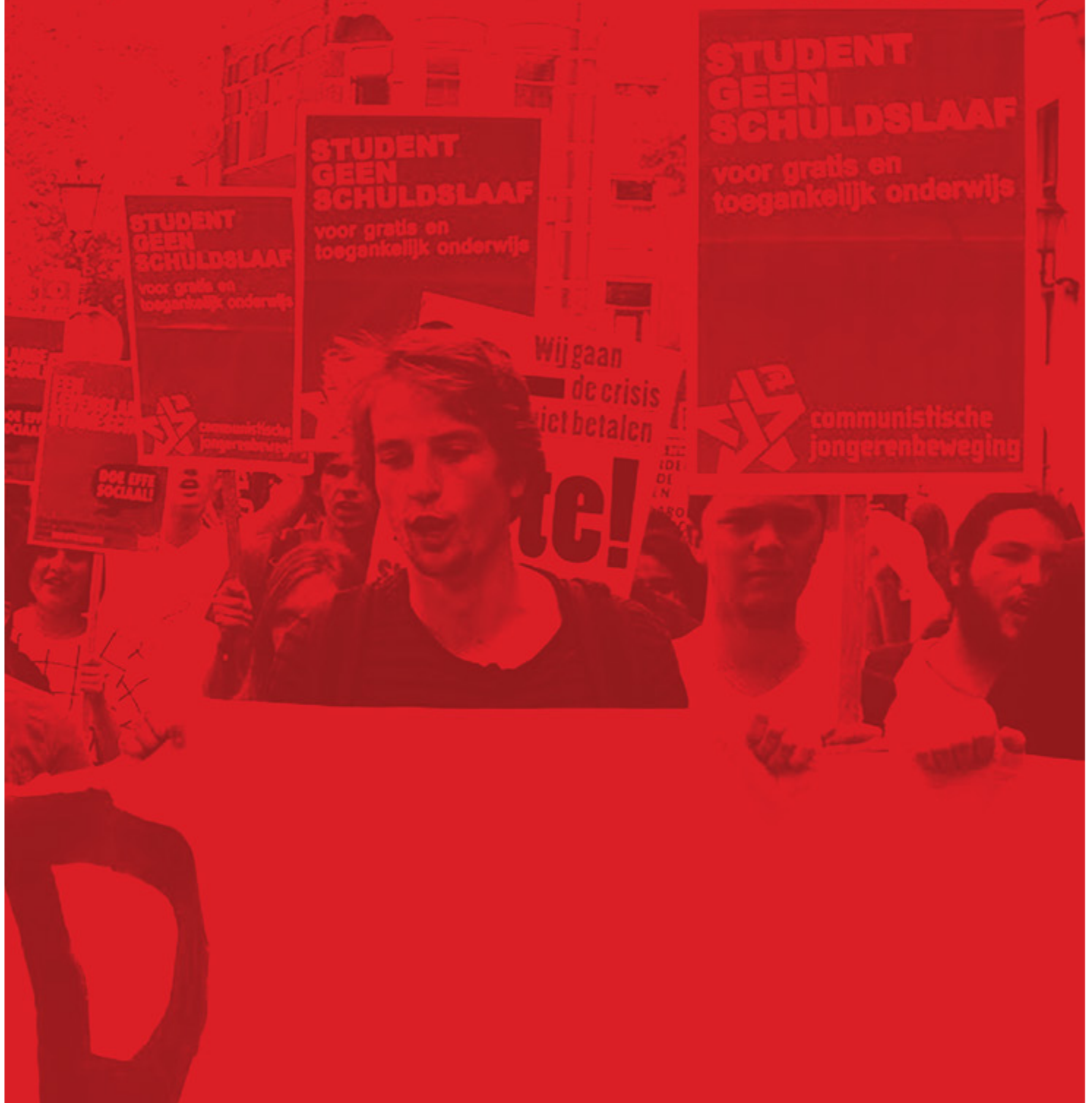

STUDENTEN IN ACTIE

Tegen het onderwijs van het kapitaal - Voor gratis en democratisch onderwijs

deze hoger onderwijs brochure is een publicatie van de:

**communistiche
jongerenbeweging**
van nederland

HET

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	5
<small>ALGemeen Besuur cjb - 2018</small>	
De vakbond van studenten in de strijd tegen het kapitaal	8
<small>BESTUUR ASVA - 1972</small>	
Onderwijs is voor iedereen en moet vrij toegankelijk zijn	14
<small>ARTIKEL van RON VERHOEF - MANIFEST - 2012</small>	
Student geen schuldslaaf - voor gratis en toegankelijk onderwijs	16
<small>ARTIKEL VOORWAARTS - 2014</small>	
Alleen strijd kan het reisrecht redden	18
<small>WERKgroep onderwijs cjb</small>	
Lessen uit de Maagdenhuisbezetting	24
<small>WERKgroep onderwijs cjb</small>	
Actief op je opleiding	30
<small>WERKgroep onderwijs cjb</small>	

INLEIDING

Tienduizenden eerstejaarsstudenten beginnen ook dit jaar in september aan hun opleiding aan het hbo of de universiteit. De overgrote meerderheid komt net van de middelbare school, eventueel met een tussenjaar. Weer anderen zijn doorgestroomd vanaf het mbo, of gaan nu met een hbo-propedeuse op zak naar de universiteit. Een steeds groter percentage is internationaal student.

Als je aan je studie begint, ben je vaak nog niet zo bezig met politiek, of in ieder geval niet met de uitwerking van politieke beslissingen op je eigen studentenleven. Toch krijg je er snel mee te maken: misschien leen je je studiegeld bij elkaar, krijg je een aanvullende beurs of werk je zelf voor je studie. Misschien doen je ouders een bijdrage en vind je een leuke kamer of studio, of je moet het doen met een kleine woonruimte tegen een hoge huurprijs, zonder recht op huurtoeslag.

De meeste studenten in het hoger onderwijs krijgen dan ook uiteindelijk te maken met dezelfde problemen als mbo-studenten en werkende jongeren; collegegeld, studieschuld, de huurprijs en slecht betaald werk zorgen ervoor dat het al lang niet meer zeker is dat je het beter krijgt dan je ouders. Het bindend studieadvies zorgt voor een enorme prestatiedruk, terwijl de doorstroom beperkt wordt door verplichte schakeljaren tussen hbo en universiteit, en de harde knip tussen bachelor en master.

Al deze economische en materiële zorgen brengen steeds vaker geestelijke problemen met zich mee: depressie, eenzaamheid en burn-outs onder studenten zijn aan de orde van de dag. Alle clichés over 'de mooiste tijd van je leven' kunnen niet verhullen dat de kloof tussen onze dromen en het echte leven steeds groter wordt. Mensen gaan hier op verschillende manieren mee om: sommigen proberen toch de ladder te beklimmen, ook al gaat het ten koste van hun medemens ('concurrenten'). Anderen geven de schuld aan buitenlanders, babyboomers, de politieke correctheid... Weer anderen zoeken individuele oplossingen: ze denken dat zij het probleem zijn, dat ze alleen maar een beetje extra motivatie nodig hebben. Een leger aan motivatiecoaches en therapeuten staat klaar om hierbij te helpen.

Communisten zeggen daarentegen dat niet de gewone mensen ziek zijn, maar het maatschappelijk systeem. Een systeem dat draait om de jacht naar winst ten koste van alles. Een systeem waarin de acht rijkste mensen evenveel bezitten als de armste helft van de wereldbevolking. Een maatschappij die grofweg te verdelen valt tussen de werkenden, die al die rijkdom creëren, en de kapitaalbezitters, die de winst opstrijken. Deze tegenstelling wordt alleen maar scherper, en de gevolgen daarvan zijn in het dagelijks leven voelbaar.

Het kapitaal organiseert zich op internationaal niveau. Ook internationale organisaties zoals de Europese Unie (EU) zijn erop gericht om de winstmaximalisatie voor het kapitaal te garanderen. Het hoger onderwijs speelt hierin een grote rol: de hogescholen en universiteiten leveren hoogopgeleide arbeidskrachten op. Ondanks de minachting tegen 'arbeiders' die in de studentencultuur heerst, komen de meeste studenten na hun studie in loondienst bij een grote onderneming of bij de overheid. Al deze studenten zullen enorme waarde voor hun werkgever genereren, maar er wordt wel steeds meer verwacht dat zij hun eigen studie bij elkaar lenen en werken.

Communisten zeggen daarom dat de problemen van studenten en andere jongeren worden veroorzaakt door het beleid dat in dienst staat van het kapitaal. Dit beleid wordt niet alleen op één universiteit of in één land gevormd, maar ook in de kapitalistische instellingen zoals de EU. We hebben het hier niet over een complot, maar over zaken die openlijk besproken worden, zoals in de Bolognaverklaring van 1999. Deze stelt dat Europa 'de meest competitieve kenniseconomie van de wereld' moeten worden. Dit betekent dat onderwijs winstgevend moet zijn en ondergeschikt moet worden aan de belangen van het bedrijfsleven.

De waarde van studies wordt zo alleen in geld uitgedrukt. Opleidingen en vakken veranderen van een maatschappelijke voorziening in een waar die wordt verhandeld door onderwijsinstellingen en wordt 'geconsumeerd' door studenten. Door het rendementsdenken van onderwijsinstellingen, die door dalende financiering vanuit de overheid investeringen uit het bedrijfsleven nodig hebben om te kunnen blijven bestaan, verdwijnen kleine studies en studies zonder zogenaamd economisch belang. Tegelijkertijd wordt de toegankelijkheid van opleidingen bemoeilijkt door steeds hogere toelatingseisen te stellen. Men wil zelfs gaan experimenteren met verhoogd collegegeld voor 'excellente' opleidingen.

Volgens de communisten mag het niet zo zijn dat het hebben van geld gaat bepalen wat en of je kunt studeren. Willen we dat onderwijs toegankelijk blijft voor iedereen, dan zullen we ons moeten organiseren. Wij communisten willen het onderwijs afstemmen op de individuele en maatschappelijke behoeften van de bevolking, niet op het winstbejag van bedrijven. Studenten en docenten moeten zeggenschap hebben in hun onderwijsinstelling – niet de aandeelhouders of de bestuurders in Den Haag of Brussel.

Voor de communisten is deze strijd een onderdeel van de algemene strijd voor de bevrijding van de werkende klasse, voor socialisme-communisme. De strijd voor een maatschappij waarin maatschappelijke klassen zullen zijn verdwenen en waarin geen uitbuiting en onderdrukking meer bestaat. Een maatschappij waarin geen enkele reden voor oorlog en bewapening meer is. Een maatschappij waaraan iedereen kan meewerken, naar vermogen zijn bijdrage levert en waarin het doel van al het werk is om in ieders behoefte te voorzien. De grondslag voor deze maatschappij is het gemeenschappelijk bezit van de middelen die de rijkdom voortbrengen – de productiemiddelen –, zodat de mensen gemeenschappelijk kunnen beslissen wat er geproduceerd wordt en hoe er verdeeld wordt.

Om dit te bereiken hebben we ons georganiseerd in de rangen van de Communistische Jongerenbeweging (CJB) en werken we samen met onze partij, de Nieuwe Communistische Partij van Nederland (NCPN). Maar we kunnen deze strijd niet alleen voeren. We streven naar de hergroepering en heroriëntatie van de studentenbeweging in Nederland, die nu nog politiek en organisatorisch verdeeld is. We staan niet langs de zijlijn, maar werken er dagelijks aan om dit te realiseren. Daarnaast bestuderen we de ervaringen en de rijke, onderbelichte geschiedenis van de studentenbeweging en de lessen uit haar strijd.

Het resultaat van onze activiteiten en ons onderzoek door de jaren heen presenteren we in dit boekje. Het bevat analyses van de CJB over de ontwikkelingen van de afgelopen jaren, maar ook een samenvatting van het verbluffend actuele ASVA-manifest, geschreven in de jaren '70. Destijds oriënteerde de studentenbeweging zich op het 'politieke vakbondsconcept', waarin veel van de bovenstaande waarheden ook al bekend waren. De 'politieke' studentenbeweging organiseerde de massale strijd tegen de collegegeldverhoging en de verslechtering van de studieomstandigheden. Vele activisten van deze tijd vonden vervolgens

de weg naar de toenmalige Communistische Partij van Nederland. De analyse van het heden en de lessen van het recente en verdere verleden zijn een cruciaal wapen om ook in de toekomst een studentenbeweging te vormen die de belangenstrijd van studenten kan voeren en de arbeidersklasse kan ondersteunen in de klassenstrijd in het algemeen.

De artikelen en analyses van de CJB over de ontwikkelingen in de afgelopen jaren betreffen onder andere de invoering van het sociaal leenstelsel, de dreiging van het afschaffen van de OV-studentenkaart, de acties van studenten tegen deze hervormingen en een analyse van de bezetting van het maagdenhuis in 2015. Tot slot bespreken we kort hoe leden en vrienden van de CJB zelf actief kunnen worden binnen hun studie en de studentenbeweging, en hoe de CJB zichzelf onder studenten moet organiseren. We hopen dat deze kennis studenten in heel Nederland zal inspireren om actief te worden in de strijd voor een andere wereld!

DE VAKBOND VAN STUDENTEN IN DE STRIJD TEGEN HET KAPITAAL

Dit is een uittreksel van een brochure uitgegeven in 1972 door het bestuur van de studentenvakbond ASVA. Wij zijn van mening dat hierin alle belangrijke aspecten van de positie van studenten in de maatschappij worden besproken, en dat de tekst verbluffend actueel is en helder uiteenzet wat de strategische belangen achter de kapitalistische onderwijspolitiek zijn. In dat kader heeft het als basis gediend voor een studiebijeenkomst van de onderwijswerkgroep van de CJB. We waarderen het als een belangrijke bijdrage in het formuleren van een strategie voor de studentenbeweging en de rol van een studentenvakbond. Om die reden publiceren wij dit uittreksel.

– ALGEMEEN BESTUUR CJB, 2018

In tijden van het monopoliekapitalisme is de hele samenleving het toneel van de strijd van de monopolies voor meer grip op de politieke, sociale en economische verhoudingen om hun positie te versterken en hun winsten te verzekeren. Het is daarom belangrijk dat naast de arbeidersklasse wiens belangen lijnrecht tegenover die van het kapitaal staan ook groepen, die niet behoren tot het proletariaat, maar wel antikapitalistische belangen hebben, zich verbinden met de strijd van de arbeidersklasse. De studenten kunnen als een dergelijke groep beschouwd worden.

Na hun studie is het merendeel van de studenten gedwongen hun hooggeschoolde arbeidskracht te verkopen aan een van de concerns, of aan de staat.

De verscherping van de tegenstelling tussen de heersende klasse en grote delen van de academici en studenten is te verklaren uit de verwetenschappelijking van het productieproces. Het kapitalistische productiestelsel heeft de resultaten van technische en wetenschappelijke research nodig. In het monopoliekapitalisme hebben de concerns gigantische wetenschappelijke apparaten nodig om hun concurrenten uit te kunnen schakelen.

Onderwijs werpt pas na lange tijd vruchten af en investeringen in het onderwijs vergroten op korte termijn de winst niet. Daarom laten bedrijven de staat (d.w.z. de bevolking) of volgens "het profijtbeginnsel" diegenen die de opleiding volgen opdraaien voor de kosten.

Onderwijs is als een voorziening die wel noodzakelijk is, maar op langere termijn pas rendement oplevert, uitermate geschikt om op te bezuinigen. De bezuinigingen op het onderwijs staan niet op zichzelf. De regering heeft de laatste tijd een beleid gevoerd dat was gericht op afbraak van alle voorzieningen.

De laatste tijd komen er naast de "gewone" werkloosheid ook steeds meer academici op straat te staan. Deze werkloosheid

wordt veroorzaakt door het feit dat afremming van de productie ook afremming van de technische en wetenschappelijke ontwikkeling van het productieproces met zich meebrengt. Strijd tegen de afbraak van het onderwijs en tegen de afremming van de ontwikkeling van de wetenschap is dan ook strijd, die gericht is tegen deze verhoudingen.

De wens van de concerns om de kosten van onderwijs te drukken leidt ertoe dat ook de opleiding wordt beperkt tot het aanleren van kennis van een deelgebied. Het grootste deel van de studenten hoeft niet meer dan een basisopleiding te volgen, omdat zij alleen nodig zijn voor het toepassen van technieken in het productieproces.

Academici met een beperkte kwalificatie zijn nauwer te binden aan het bedrijf, doordat zij voor bijscholing afhankelijk zijn van het, door het bedrijf verzorgde, postacademisch onderwijs. Zij kunnen makkelijker worden overgeplaatst en kunnen bovendien een lager salaris ontvangen, omdat verlaging van hun kwalificatieniveau tegelijk de daling van de waarde hun arbeidskracht betekent. De concerns hebben met andere woorden behoefte aan "wegwerp-academici".

Het zijn de allergrootste concerns, die deze eisen aan de opleiding stellen. De kleinere bedrijven zijn immers niet in staat zelf op grotere schaal bijscholingscursussen te bekostigen.

Ook al zijn het ook de zonen van de bourgeoisie die gaan studeren, is het onjuist om te stellen dat de studenten in meerderheid tot de bevoorrechte laag gaan behoren.

Regering

De regeringspolitiek is erop gericht om deze belangen van de grote concerns te realiseren. Aan de ene kant moeten er voorzieningen voor onderwijs getroffen worden, omdat het onderwijs voorziet in de opleiding van gekwalificeerde arbeidskrachten, die het kapitalistische stelsel nodig heeft. Aan de andere kant zullen de uitgaven voor het onderwijs zo veel mogelijk worden beperkt. Men heeft tot doel de universiteiten onder controle te brengen van de regering en de democratisering van de universiteit te ondergraven. Al in 1974 praatte men over een afschaffing van de studiebeurzen en invoering van een systeem van commerciële leningen, ook exorbitante verhogingen van het collegegeld stonden gepland. Een studieschuld zal de afhankelijkheid van de academicus ten opzichte van zijn werkgever doen toenemen.

Nivellering door studeren duurder te maken is onzinnig. De lagere inkomens kunnen slechts worden verhoogd door middel van loonstrijd en niet door verlaging van de salarissen van academici. Tegenover de verhoging van de prijs van het onderwijs moet de strijd gesteld worden voor gratis onderwijs en studieloon.

Terwijl men enerzijds aanslagen pleegt op de financiële positie van de student, bezuinigt men anderzijds op de voor de studenten getroffen voorzieningen.

Het bestaan van collectieve voorzieningen als studentenflats en mensa's wordt noodzakelijk gemaakt door de zwakke inkomenspositie van de student. Het is de vraag in hoeverre dit het bestaan van exclusieve studentenvoorzieningen rechtvaardigt. De studentenbeweging heeft dan ook altijd op het standpunt gestaan dat de studentenvoorzieningen moeten worden

opengesteld voor groepen die in een vergelijkbare positie verkeren, zoals studerende aan het hbo en werkende jongeren.

Doordat de regering de collectieve voorzieningen voortdurend ondersubsidieert treedt ook hier echter afwenteling van de kosten op de studenten op.

De overheidsuitgaven voor hoger onderwijs worden voortdurend gebaseerd op te lage prognoses van het aantal studenten. Dit leidt tot een chronisch tekort aan middelen. Inmiddels worden universiteiten steeds meer ondergebracht in huurpanden, die in handen zijn van exploitatiemaatschappijen. Deze maatschappijen maken winst op de huisvesting van het openbare onderwijs.

Het aantal uren dat een wetenschappelijke staf wordt geacht per jaar aan onderwijs te besteden, werd in 1971 opgevoerd van 600 tot 1.000. Hierdoor komt het wetenschappelijk onderzoek in de verdrinking wat vooruitloopt op de plannen om het onderzoek uit de universiteit te trekken. Voor de studenten betekent de inkrimping van het personeel verlaging van de kwaliteit van het onderwijs.

Verkorting van de studieduur heeft voor de staat het voordeel dat er voor minder studenten tegelijkertijd geld uitgetrokken moet worden. Tevens is er het voordeel dat er een grotere belastingopbrengst binnengehaald wordt, doordat de academici sneller in het productieproces worden opgenomen. Tegelijkertijd komt de herstructurering, zoals al eerder opgemerkt, tegemoet aan de behoefte aan goedkope arbeidskrachten met een beperkte kwalificatie, die afhankelijk zijn van de monopolies en gemakkelijk verplaatst en vervangen kunnen worden. Korte, beroepsgerichte opleidingen voor de meerderheid van de studenten en een opleiding tot onderzoeker voor een kleine minderheid.

De scheiding van het onderwijs en onderzoek is dus nodig omdat een groot deel van de studenten best een wat kortere en goedkopere opleiding mag volgen, een minder aantrekkelijke baan mag accepteren en dommer mag worden.

Het fundamenteel onderzoek, dat voor de concerns te duur en te weinig bedrijfsgericht is om het zelf te financieren en dat daarom door de staat betaald moet worden moet toch makkelijk beschikbaar zijn voor het bedrijfsleven. Onderzoek moet daarom zo veel mogelijk worden gecentraliseerd in "centra van voortreffelijk onderzoek op nationaal en Europees niveau". Het onderzoek zou bepaald moeten worden vanuit een "zwaartepunt-beleid" dat door de minister en diens adviseurs wordt uitgestippeld.

De financiering zou niet als vanouds via de begroting van de universiteit moeten verlopen, maar langs de weg van de zogenaamde "tweede geldstroom" (d.w.z. via organisaties als ZWO en RVO-TNO). Zo weegt het economisch belang veel sterker mee in de geldverstrekking. Het onderzoek zou daarnaast ten dele verricht moeten worden door assistent-onderzoekers, die, vanwege de "mobiliteit", slechts voor de duur van een project worden aangesteld en dus als het ware tegen stukloon werken.

De centralisatie van het wetenschapsbeleid in handen van de staat en de concerns is vooral ook gericht tegen de wetenschapsbeoefening in de gedemocratiseerde instituten. "Maatschappelijke relevantie" van onderzoek moet niet worden bepaald aan de hand van een democratische besluitvorming, maar aan de hand van de winstbelangen van de concerns. Het

uitgangspunt is dat de inschakeling van de wetenschap de economische groei bevordert. Daarom had men aanvankelijk vooral belangstelling voor het fundamenteel onderzoek op technisch-wetenschappelijk gebied. Inmiddels heeft de overheid ook interesse in het inschakelen van de (sociale) wetenschap bij het beheersen van het sociale en culturele milieu. Het verzet dat resultaat is van de crisis moet worden beteugeld.

Het wetenschapsbeleid wordt steeds meer onder controle gesteld van kapitalistische instituten en organisaties zoals de EEG en de OECD. Hiertegenover moet de strijd gesteld worden voor een democratisch gecontroleerd wetenschapsbeleid.

Men wil de toelating van studenten aanpassen aan de capaciteit van de faculteiten, die weer wordt bepaald door de financiële middelen die men voor een studierichting ter beschikking stelt. De universiteit wordt opgedeeld in disciplines, zodat centraal bepaald kan worden welke takken van wetenschap bevorderd en welke afgeremd moeten worden. Verder worden de gelden verdeeld over wo en hbo en wordt een afzonderlijke financiering van onderzoek en onderwijs gerealiseerd.

Binnen de universiteiten neemt de macht van het beheersapparaat (de Financieel Economische Dienst enz.) toe ten koste van gekozen organen als de Universiteitsraad. De zeggenschap wordt onttrokken aan de studenten, het wetenschappelijk personeel en het technisch-administratief personeel.

Omdat alle bij het onderwijs betrokkenen door deze ontwikkelingen zijn getroffen is het noodzakelijk dat er een eenheidsfront ontstaat van personeel, staf en studenten. In 1971 lanceerde de regering een plan dat de scholenbouw zou afremmen, de klassenschaal niet zou verlagen en het schoolgeld zou verhogen. Hiertegen groeide een front van onderwijzers, ouders, werkende jongeren, scholieren en studenten. De regering zag zich uiteindelijk gedwongen om een aantal voornemens, zoals de verhoging van het schoolgeld voor het kleuter- en lager onderwijs in te slikken.

Strijd tegen onderwijspolitiek onderdeel van strijd tegen de monopolies

Door te voorkomen dat de concerns meer greep krijgen op de universiteiten dragen de studenten ertoe bij dat de positie van de arbeidersklasse tegenover de concerns versterkt wordt.

Aan de andere kant is de belangenstrijd van de studenten afhankelijk van de strijd van de werkende bevolking tegen de grote ondernemers. De studenten zijn een klein deel van de bevolking, die bovendien in een weinig directe relatie tot het productieproces staan. Daardoor beschikken zij over te weinig actiemiddelen om de machtsstructuren van het monopoliekapitaal zelfstandig te lijf te kunnen gaan.

De studentenvakbond heeft derhalve ook de taak om de strijd van de werkende bevolking te ondersteunen. Het gaat hier expliciet om ondersteunen. Studenten moeten niet vanwege hun bovengemiddelde intelligentie en vorming de leiding willen nemen. De mate waarin een bevolkingsgroep politiek bewustzijn ontwikkelt wordt bepaald door de positie die deze groep inneemt ten opzichte van de productieverhoudingen in de kapitalistische maatschappij, en door de strijdervaring die die bevolkingsgroep heeft opgedaan. Dit is de reden waarom de arbeidersklasse de leidende kracht is in de strijd voor het socialisme.

Een strategie, die op de maatschappelijke verhoudingen is gebaseerd, moet ervan uitgaan dat het de taak is van studenten om hun eigen belangenstrijd te organiseren en zich aan te sluiten bij de strijd van de georganiseerde arbeidersbeweging. Daartoe bestaat de gelegenheid wanneer de belangen van de studenten en delen van de werkende bevolking samenvallen, zoals het geval is met de strijd tegen de bouwstop.

In het verlengde van de strijd tegen de aantasting van de democratische rechten (stakingsrecht e.d.) ligt de strijd tegen militarisme, imperialisme en fascistoïde neigingen. De belangrijkste steun die de volkeren die tegen het imperialisme strijden gegeven kan worden, is de verzwakking van de positie van de concerns in het eigen land. Daarom voert de ASVA buitenlandacties, die gericht zijn tegen de Nederlandse regering en de rol die het Nederlandse kapitaal onder andere in de derde wereld speelt.

De taken van de studentenvakbond

Uit het bovenstaande valt af te leiden dat de studentenvakbond zich tot taak moet stellen om:

- strijd te voeren voor externe democratisering van het onderwijs, tegen collegegeldverhoging e.d. en voor gratis onderwijs en studieloon
- strijd te voeren tegen de bezuinigingspolitiek op de studenten- en onderwijsvoorzieningen, voor voldoende financiële middelen voor het hoger onderwijs en tegen beperking van het aantal studenten
- strijd te voeren tegen de herstructurering en voor een hoogwaardige opleiding
- strijd te voeren tegen de centralisatie van onderzoeks- en onderwijsbeleid en voor zeggenschap van de studenten en het personeel in het beleid
- de solidariteit op de universiteit te organiseren met de strijd van bevolkingsgroepen die opkomen voor hun rechten en volkeren die strijden voor democratie en onafhankelijkheid

De organisatie van de studentenvakbond:

De politieke studentenvakbond organiseert de studenten niet primair op grond van een politieke visie, maar op grond van hun belangen. De studentenvakbond heeft niet tot taak om vanaf de universiteit een strategie voor het socialisme te ontwikkelen, maar om brede lagen van de studentenbevolking bewust te maken van de tegenstelling die bestaat tussen hen en het monopoliekapitaal.

De basis van een organisatie, die zich tot doel stelt de massa van de studenten in zich te verenigen, moet liggen in de faculteiten. Door een organisatie in de faculteiten op te bouwen, voorkomt men, dat de bond een club wordt met papieren leden die geen controle kunnen uitoefenen op het beleid, en met een bestuur dat niet steunt op een massaorganisatie.

De studentenvakbond kan alleen maar uitgroeien tot een massaorganisatie, wanneer ze niet alleen het organiseren van grote campagnes voor haar rekening neemt, maar zich tevens bezighoudt met het behartigen van de belangen van de studenten in kwestie als de zwaarte van tentamens, de inhoud van het studieprogramma, enz.

ONDERWIJS IS VOOR IEDEREEN EN MOET VRIJ TOEGANKELIJK ZIJN

ARTIKEL VAN RON VERHOEF. OVERGENOMEN UIT MANIFEST - 2012

Nederland moet een kenniseconomie worden, dat horen we al jaren van de politieke partijen in de Tweede Kamer. Om dat te bereiken moet het opleidingsniveau omhoog. Volgens de plannen van het ministerie van Onderwijs moet in 2020 60 procent van de jongeren kiezen voor een opleiding op hbo-niveau of hoger. Zo bezien zou je denken dat er geprobeerd zou worden om zoveel mogelijk mensen een kans te geven om te studeren, ongeacht welke achtergrond, zeker ook vanuit de arbeidersklasse. Toch zijn de VVD en de PvdA in 2012 overeengekomen dat er een sociaal leenstelsel moet komen in plaats van de gratis basisbeurs.

Wat is er eigenlijk zo sociaal aan dit stelsel? Niet bijzonder veel, voor zover bekend gaan dezelfde regels gelden die nu al gelden voor het leengedeelte van de aanvullende beurs. Die regels zijn wel gunstiger dan voor een banklening, zo wordt er een lage rente gerekend en wordt voor de aflossing gekeken naar het inkomen. Iemand die van een bijstandsuitkering moet leven betaalt geen aflossing, maar de lening blijft wel bestaan en de rente neemt toe. Eenmaal begonnen met aflossen wordt de lening in 15 jaar afbetaald. In het verleden werd de studielening bovendien niet geregistreerd bij de BKR, maar inmiddels is er wel een registratieplicht bij de BKR. Een grote studieschuld bemoeilijkt dus ook het verkrijgen van een hypotheek voor een huis.

Waarom moet er eigenlijk een leenstelsel komen? Dat het onderwijs duur is, is bekend. Twintig procent van de rijksbegroting wordt besteed aan onderwijs, maar dat is wel inclusief basis- en middelbaar onderwijs. Dat is een heleboel geld, maar je mag toch zeggen dat onze toekomst dat wel waard is. Bovendien zijn de jongeren van nu ook van belang om relevante zaken betaalbaar te houden. Ook daar speelt een goede opleiding een rol. Meer ouderen betekent bijvoorbeeld ook dat we meer artsen en verplegers nodig hebben, maar dan moeten die wel worden opgeleid.

De Hbo-raad denkt dat het leenstelsel ervoor zal zorgen dat het aantal studenten met 15.000 per jaar afneemt. Met name kinderen van ouders uit de arbeidersklasse zullen studeren gaan vermijden, zij kunnen immers niet terugvallen op ouders die garant voor ze kunnen staan. Bovendien zien zij vaak hoeveel moeite hun ouders al hebben om rond te komen. Dat ze de lening later misschien wel makkelijk kunnen terugbetalen is voor hen moeilijk in te schatten. Het beleid van een sociaal leenstelsel staat dus haaks op het beleid om van Nederland een kenniseconomie te maken.

Er zit bovendien een wat rare redenatie achter het invoeren van het sociale leenstelsel. Zo wordt geredeneerd dat mensen die studeren later een betere baan vinden en dus meer verdienen. Zij hebben dus baat gehad bij hun opleiding en mogen daar dan ook best voor betalen. Dit mag allemaal waar zijn, maar de omgekeerde bewering klopt natuurlijk evenzeer. De maatschappij heeft baat bij goed opgeleide mensen. Wat moeten we immers zonder artsen en ander hoger opgeleiden? Is het dan niet zo dat

de maatschappij, in dit geval Den Haag, daarvoor moet betalen? Het is de omgekeerde redenatie, maar deze is evenzeer waar.

Waarom moet het trouwens? Natuurlijk is het goed dat mensen weten hoeveel het onderwijs kost. Inzicht in het besteden van het geld is zeker niet verkeerd, maar dat mag natuurlijk niet tot gevolg hebben dat de toegang tot het hoger onderwijs wordt geblokkeerd voor mensen uit de arbeidersklasse. Er zijn immers sowieso al te weinig studenten uit de lagere inkomensklasse en dat is slecht nieuws. Zolang de rijken immers het onderwijs in handen houden zal het onderwijs nooit worden ingezet voor het opheffen van uitbuiting, ongelijkheid of het verhogen van waarheidsvinding.

Als we een hoger onderwijs willen dat zich inzet voor een eerlijke maatschappij, dan is het leenstelsel een slecht idee. Het vergroot de ongelijkheid tussen arm en rijk en dus ook het onbegrip tussen die twee. Het feit dat de PvdA kan instemmen met dit stelsel toont wel aan dat de neoliberale tak binnen die partij nog steeds veel in de melk te brokken heeft. Anders dan die partij beweert laat dit voorstel zien dat de klassenstrijd nog steeds bestaat. Nu delen de rijken de klappen uit, tijd dus voor de arbeidersklasse om terug te slaan. Dit slechte idee moet hoe dan ook van tafel.

Onderwijs is voor iedereen en moet vrij toegankelijk zijn.

STUDENT GEEN SCHULDslaaf VOOR GRATIS EN TOEGANKELIJK ONDERWIJS

ARTIKEL VOORWAARTS - 2014

Het kabinet kon in 2014 het sociaal leenstelsel eindelijk invoeren. Studenten moeten een schuld aangaan om hun studie te betalen. Het kabinet en 'onderwijspartijen' D66 en GroenLinks plegen daarmee een aanval op het levenspeil van de studenten. Deze maatregel staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van een bredere hervormings- en bezuinigingsagenda. Dit werd duidelijk in het onderstaande pamflet dat de CJB in 2014 uitgaf ter gelegenheid van de demonstraties tegen het leenstelsel.

Asociaal leenstelsel

Het afschaffen van de basisbeurs vormt vooral voor kinderen uit arme gezinnen een hoge drempel om een studie te beginnen. Deze groep heeft nu al een bovengemiddeld hoge studieschuld, ondanks de aanvullende beurs. Deze beurs blijft wel bestaan, maar het afschaffen van de basisbeurs betekent

dat ook deze studenten erop achteruitgaan. Ook de 35 jaar om de schuld terug te betalen kan moeilijk sociaal genoemd worden: hogeropgeleiden die minder verdienen zitten daardoor langer aan hun schuld vast en betalen er meer rente over. In 2013 was deze 0,81 procent, maar in 2007 wel 4,17 procent! Het terugbetalen begint zodra je minimumloon gaat verdienen. Afgestudeerden zijn de afgelopen jaren steeds minder gaan verdienen. Jongeren werken steeds vaker en langer tegen minimumloon, waardoor ze er dus langer over zullen doen hun studieschuld af te betalen.

Afgestudeerden vinden het steeds moeilijker om een baan te vinden. Uit onderzoek van Elsevier blijkt dat de werkloosheid onder afgestudeerde hbo'ers en academici sterk is gestegen, dat de salarissen gedaald zijn en dat het voor starters moeilijk is om een vast contract te krijgen. Nederland heeft een hoge opleidingsgraad, maar de kosten hiervoor worden niet terugverdiend. De oplossing: de individuele student moet er steeds meer voor opdraaien. Het schuldenstelsel is ook op lange termijn een aanslag op het levenspeil. De studenten van nu willen later ook hun kinderen naar de universiteit sturen. Het jarenlang afbetalen van een studieschuld is weer een extra vaste last die toekomstplannen in de weg staat.

De Europese strategie

De onderwijsplannen maken deel uit van een bredere Europese strategie. Europa moet efficiënter worden om zo de wereldwijde concurrentie aan te gaan. De EU is het instrument van het Europees kapitaal. De lonen moeten naar beneden gelijkgeschakeld worden om de superwinsten van de monopolies op te voeren. De kapitalistische crisis wordt aangewend om deze agenda versneld door te voeren: we moeten bezuinigen en hervormen om dit rotte systeem overeind te houden. Ook hoogopgeleiden komen hier niet onderuit. De grote meerderheid van de studenten wordt uiteindelijk ook werknemer, afhankelijk van loon om in het levensonderhoud te voorzien.

Met het leenstelsel zijn afgestudeerden straks eerder geneigd om beneden hun opleidingsniveau te werken om maar van die studieschuld af te komen. Ze zullen worden gedwongen de concurrentie met andere werknemers aan te gaan en ook de lonen van deze groep drukken. Anderen zullen, ondanks alle tegenwerking, toch de afvalrace aangaan. Denk aan de wildgroei van on(der)betaalde stages, flexibele banen en onzekere academische functies. Jongeren worden in het kapitalisme gedegradeerd tot on(der)betaalde, rechteloze arbeidskrachten. Het verlangen om een studieschuld af te betalen zal deze tendens alleen maar versterken en weinig ruimte overlaten om je in de vakbeweging te organiseren en 'koopkracht en echte banen' te eisen. Zo draagt het leenstelsel bij aan het Europa van het kapitaal.

Hoe kunnen we terugvechten?

Deze stelselmatige kant van het leenstelsel komt in de media nauwelijks naar voren. Zij leiden af van de kern van de zaak met bezuinigingslogica, of ze zeggen dat studenten een verworvenheid zoals studiefinanciering moeten inruilen voor andere rechten, bijvoorbeeld meer bevoegdheden voor de medezeggenschap. Maar toegankelijkheid is een fundamenteel recht, iets waar niet op onderhandeld kan worden met zaken die er los van staan. Studentenbonden hebben nu de kans om de woede over het leenstelsel aan te grijpen om duizenden studenten te mobiliseren en hen bewust te maken van de strategische belangen achter het leenstelsel. Alleen een sterke studentenbeweging die studenten op hun concrete belangen organiseert kan het leenstelsel van tafel krijgen. Gezien de toekomstige positie van studenten als werknemers is het noodzakelijk dat de studentenbeweging en vakbeweging samen optrekken tegen de aanvallen van het kapitaal op het levenspeil en de verworvenheden.

ALLEEN STRIJD KAN HET REISRECHT REDDEN

werkgroep onderwijs cjb - 2014

Na de invoering van het leenstelsel gingen er in de politiek stemmen op om ook snel de OV-studentenkaart af te schaffen of in te perken. Hoewel dit voorstel het uiteindelijk niet haalde, leverde deze dreiging veel discussie en actie op. Ook de CJB heeft deze kwestie destijds opgepakt met zowel een analyse van de gevolgen van het beperken van het reisrecht, als een kritiek op de strategie en tactiek van de studentenvakbonden in deze periode. Ondanks dat het reisrecht vooralsnog behouden is gebleven (en zelfs uitgebreid naar het mbo) zijn de analyses van zowel het belang van vrij reizen als de rol van de studentenbeweging belangrijk genoeg om mee te nemen in deze brochure. – *Algemeen Bestuur CJB, 2018.*

In november 2014 organiseerde de Landelijke Studentenvakbond een ludieke actie tegen de afschaffing van de OV-studentenkaart, het Spoorcollege. Een speciaal afgehuurde trein reed op een vrijdag door de gehele Randstad, honderden boze studenten gingen mee en er werden verschillende workshops en discussies gehouden over het belang van gratis reizen voor studenten.

De bond ging hiermee in tegen de plannen voor afschaffing en ontmaskerde de frases van “versobering” of “aanpassing” die het kabinet voortdurend uitkraamt. In dit stuk willen we aantonen hoe het reisrecht van studenten slachtoffer wordt van een kapitalistisch onderwijs.

Vrijheid van bewegen – een mensenrecht, voor studenten onbetaalbaar

Gratis openbaar vervoer voor studenten is méér dan alleen maar een reiskostenvergoeding. Het is een belangrijk onderdeel van hun levensonderhoud. Studenten hebben namelijk maar weinig te besteden. Laten we eens naar de cijfers kijken die Nibud voor 2012 geeft. We beginnen met de uitwonende studenten. Hun gemiddelde inkomen is 915 euro per maand. Als men daar huur (340), zorgverzekering (106), collegegeld (143) en boekengeld (84) vanaf haalt blijft nog rond 260 euro over. Ter vergelijking: met minder dan 200 euro kom je in aanmerking voor de voedselbank. Het is dan ook niet vreemd dat uitwonende studenten per maand 150 euro meer uitgeven dan dat zij aan inkomsten hebben.

De situatie voor thuiswonende studenten is niet rooskleuriger, van hun 535 euro maandelijks inkomen houden zij na aftrek van vaste lasten 200 euro over, alleen hebben zij meestal geen kosten voor het eten. Studenten maken dus schulden, of leven van hun spaargeld. En dat terwijl ze er gemiddeld meer dan acht uur per week bij werken. Meer uren dan de universiteiten aanraden. Gratis vervoer voor studenten is dus zeker geen luxe cadeau. Zonder zou het haast onmogelijk zijn om familie of vrienden in andere delen van het land te bezoeken. Voor studenten die ouders hebben met een laag inkomen zou een extra drempel voor het volgen van een studie ontstaan.

De OV-studentenkaart geeft studenten de mogelijkheid om voor de beste opleidingslocatie en de meest aantrekkelijke studie te kiezen zonder daarbij rekening te moeten houden met reiskosten. Zo kunnen studenten zich optimaal ontwikkelen en kunnen zij gemotiveerd aan de slag gaan met de studie die het beste bij hen past. Als de OV-studentenkaart wordt afgeschaft is het mogelijk dat kleine en gespecialiseerde opleidingen, die studenten uit het hele land trekken, verdwijnen. De verschraving van het onderwijsaanbod wordt zo in de hand gewerkt.

Een vaak gehoord argument tegen de OV-studentenkaart is dat studenten dan maar naar de stad waar ze een opleiding volgen moeten verhuizen. Tegelijkertijd is er in alle studentensteden een kamertekort. Het meest extreem is de situatie in Utrecht en Amsterdam maar ook voor veel kleinere en minder populaire steden zoals bijvoorbeeld Ede toont de Monitor Studentenhuisvesting van 2013 een tekort. Dat de overheid in deze situatie het tekort zelfs verder laat oplopen en dan van studenten eist maar gewoon naar de stad van hun studie te verhuizen is cynisch.

Alternatief: afschaffen

De regeringspartijen hebben de discussie geopend over alternatieven voor de zogenaamd te dure OV-studentenkaart. Alle tot nu toe voorgedragen alternatieven betekenen dat reizen voor studenten flink duurder wordt.

Het lijkt erop dat het kabinet op dit moment van plan is om het gratis reizen te vervangen door een kortingskaart. Veel studenten zullen ouderejaars studenten kennen die al met de huidige regeling geen recht op gratis vervoer meer hebben omdat ze 'te lang' hebben gestudeerd. Die studenten komen in de problemen als ze met de trein moeten reizen. Met een kortingskaart krijgt iedere student reisproblemen. In het bijzonder het volgen van stages in andere steden zal zeer duur gaan worden en de kamernood zal nog verder toenemen.

Trajectkaart

De invoering van een trajectkaart voor de reis tussen woonplek en opleiding is ook geen goede oplossing. De reiskosten die studenten in hun vrije tijd maken zullen toenemen, en dat terwijl studenten met hun huidige budget vaak al schulden moeten maken. Een trajectkaart is ook uit bezuinigingsoogpunt onhandig omdat het voordeel van een collectieve regeling verloren gaat. Vervoersbedrijven zullen de overheid daarom relatief gezien veel meer laten betalen dan bij gratis reisrecht.

De deur op een kiertje

Creatieve studenten hebben een compromisvoorstel bedacht. Zij stellen voor om studenten te laten kiezen tussen de OV-studentenkaart of een directe verhoging van de studiebeurs die een stuk minder hoog is dan de kosten die de overheid voor het verstrekken van een OV-studentenkaart aan deze student zou maken. Studenten die weinig gebruik maken van hun reisrecht zouden zo uit de regeling worden gelokt zonder dat degenen die het nodig hebben er last van hebben. Het is onduidelijk of hiermee wel 'genoeg' kan worden bezuinigd. Het idee lijkt eerder een eerste stap in de richting van afschaffing.

De zogenaamd lege overheidskas wordt voortdurend aangehaald als argument voor bezuinigingen op alle terreinen, niks hindert

de regering om volgend jaar 'onder druk van de tekorten' gewoon verder te bezuinigen op het reisrecht en dan zou de deur al op een kier staan. "Kijk nou eens hoe veel studenten nu al liever voor geld kiezen dan voor de OV-studentenkaart. Blijkbaar hebben jullie het helemaal niet zo nodig," zal het eerste argument zijn dat we te horen krijgen. De financiële nood van studenten zou dan op een slinkse manier gebruikt kunnen worden. Studenten staan nu voor de principiële vraag of ze hun voorzieningen willen verdedigen en wellicht zelfs verbeteren of dat ze willen worden meegesleurd in de voortdurende bezuinigingsdrift.

Kenniseconomie = bezuinigen op onderwijs

Om tot een goed begrip te komen waarom de politiek zo hamert op bezuinigingen op onderwijs is het belangrijk om te kijken naar de Verklaring van Bologna. Deze werd op 19 juni 1999 getekend door 30 Europese ministers van hoger onderwijs. Wat is nu precies het doel van deze verklaring? Dat is het vormen van een groot Europees machtsblok dat beter kan concurreren met bijvoorbeeld de Verenigde Staten. Dit wordt aangeduid met de term kenniseconomie. Staat deze kenniseconomie voor een onderwijssysteem waarin studenten zich optimaal kunnen ontwikkelen? Nee, kenniseconomie betekent het competitief maken van het onderwijs, betekent dat de concurrentie tussen onderwijsinstellingen om de beste studenten wordt opgedreven en dat studenten moeten concurreren om de beste studieplekken.

Het goede onderwijs wordt systematisch afgesloten voor een grote groep mensen, met behulp van zowel financiële als prestatiegerichte barricades. Dat zorgt voor concurrentie. Zo ontstaan er de allerbeste voorwaarden voor rijke elite-studenten terwijl de meerderheid het met een minimaal aanbod moet doen of helemaal niet kan studeren. Onderwijs en onderzoek moeten zich uitsluitend oriënteren op de markt. Sociale voorzieningen voor studenten worden als geldverkwisting afgedaan, studenten moeten zich maar in de schulden steken. Voor de elite geen probleem, de rest is na zijn studie gedwongen elk werk te accepteren om maar van zijn schuld af te komen. Het belang van kapitalisten, van "de markt", in onderwijs is tegenovergesteld aan het maatschappelijk belang en aan zelfontplooiing van studenten. De CJB veroordeelt de Verklaring van Bologna en de kapitalistische onderwijspolitiek.

Voor een volwaardig reisrecht...

Om studenten de nodige mobiliteit te bieden is een gratis OV-kaart nodig die de hele week geldig is en ten minste voor de zelfde duur wordt gegeven als ook de basisbeurs. Dat betekent vier jaar voor een bachelor en twee jaar voor een master. Ook mbo-studenten en studerende jongeren onder de 18 jaar moeten gewoon recht krijgen op gratis vervoer. Aangezien mbo'ers vaak stage moeten lopen in een andere stad is er voor hun zelfs een extra noodzaak voor vergoeding van reiskosten.

Reisrecht voor mbo'ers wil het kabinet trouwens wel invoeren, een poging om de verschillende groepen studenten tegen elkaar uit te spelen: "Beter iedereen alleen maar korting dan dat sommigen helemaal niks krijgen en anderen gratis reizen." Als jongeren moeten we daarom nu eisen dat iedereen die een opleiding volgt daarbij gratis reisrecht krijgt. Wij hoeven niet mee te gaan met dit zogenaamde compromis, maar moeten strijden voor het behoud, en zelfs de uitbreiding van het reisrecht voor alle studenten: mbo, hbo of universitair.

... moeten we strijden

In 1999 wilde minister Loek Hermans (regering VVD-PvdA-D66) het studenten-OV afschaffen. De Bologna-logica in de praktijk. Dat werd door grote studentenprotesten tegengehouden. In 2003 werd zelfs onder druk van de studentenbonden het OV-weekabonnement uitgebreid tot de laatste trein op vrijdag en het weekendabonnement werd geldig vanaf vrijdag 12 uur 's middags.

Uit de opstelling van bijna alle partijen in de Tweede Kamer vandaag de dag blijkt dat zij lastenverzwaring voor studenten in principe goedkeuren, over een verbetering van de positie van studenten wordt nadrukkelijk gezwegen. De politiek is een uitdrukking van de machtsverhoudingen in de samenleving. Hoewel verbeteringen in de Tweede Kamer worden gerealiseerd, is maatschappelijke druk een absoluut vereiste. En op het moment is de lobby van de grote bedrijven en banken met hun enorme budgetten sterker dan de druk van de werkende en studerende bevolking.

De agenda van Bologna wordt genadeloos doorgezet. Een betaalbare studie met individuele vakkenpakketten wordt steeds meer vervangen door een maximaal op het bedrijfsleven toegepast vakkenpakket waarbij de student meer en meer mag betalen voor een studie die steeds minder bijdraagt aan zijn persoonlijke ontwikkeling. Daar kan verandering in komen. Door actie op straat, door versterking van de studentenbonden, kort gezegd doordat studenten actief ingrijpen in het maatschappelijke debat en tegenover de kapitalistische visie op onderwijs hun eigen visie ontplooien en verdedigen.

Een eigen studentenvisie

Wij studenten zullen ons onderwijs niet kunnen verbeteren door beroep te doen op het vocabulaire van het bedrijfsleven. Een beroep op de zogenaamde kenniseconomie werkt averechts. Wij willen investeringen in onderwijs die uitgaan van maatschappelijk nut in plaats van economisch nut. De kapitalistische economie is alleen maar gericht op maximale winsten. Want wat is nou het economisch nut van een student die gratis kan reizen? De economie (lees huisjesmelkers en ondernemers) profiteert veel sterker van een student die verhuist naar een grote studentenstad, daar een torenhoge huur betaalt en met behulp van verschillende bijbanen zijn levensonderhoud moet betalen.

Als daarnaast nog de belastingen voor bedrijven en rijken kunnen worden verlaagd omdat de overheidsuitgaven worden teruggebracht is het "economische nut" compleet. Bedenk dus dat het huidige beleid van het kabinet niet in het belang van de gehele samenleving wordt gevoerd, zoals zij beweren, maar in het belang van de kapitalistenklasse, de bazen, de rijken. Wij als studenten moeten hiertegenover dus onze eigen visie creëren, willen we onze verworven rechten niet verliezen.

Het spoorcollege en de eigen visie

Terug naar het spoorcollege: in de politieke coupé vond een debat plaats tussen de Tweedekamerleden Pieter Duisenberg (VVD), Mohammed Mohandis (PvdA) en aanwezige studenten. De bedoeling was de politici te confronteren met de woede van de studenten en studenten de mogelijkheid te geven hun argumenten op de man toe aan de politiek te richten. Een spannende setting dus. Alsnog pakte het debat van begin af aan onhandig uit. Na een korte introductie door de LSVb kreeg gelijk de heer Duisenberg het woord om een inleiding te geven. Die had zijn verhaaltje natuurlijk al klaarliggen.

Retorisch mooi verpakt kwam het erop neer: "De OV-studentenkaart is te duur. Er moet iets veranderen. Wij van het kabinet weten ook nog niet precies wat en hoe, maar het mag niet meer kosten dan 500 miljoen per jaar. Ik wil graag met jullie in discussie over hoe we dat kunnen realiseren." En daar zaten al die boze studenten dan. Het kader was gezet. Maar dat was niet hún kader, het was het kader van het kabinet. Het debat moest 'constructief', Duisenberg wilde geen 'ja maar' horen. Ze moesten 'positief meedenken'. Het is enkel aan de grote woede van een aantal gedurfde studenten te danken dat dit kader alsnog een paar keer kon worden doorbroken.

Een zo sterk ingekaderd debat had kunnen worden voorkomen. Sterker nog: het was heel belangrijk geweest om dat te voorkomen. Het had namelijk tot gevolg dat sommige studenten die in het begin heel fel waren gekant tegen de bezuiniging uiteindelijk zelfstandig op de proppen kwamen met leuke alternatieven zoals het reisrecht alleen voor studenten die in een andere stad studeren dan waar ze wonen.

Ook de vakbonden van de werkende mensen overkomt het vaak dat zij een podiumdebat tussen verschillende politici en andere partijen organiseren en vergeten hun eigen positie op het podium te verdedigen. Er is een link met het ontwikkelen en verdedigen van die eigen studentenvisie. Het is niet voldoende om afbraakmaatregelen af te wijzen. De studentenbonden hebben een belangrijke taak in het ontwikkelen van een tegenvisie die een daadwerkelijk houvast kan bieden tegen de voortdurende aanvallen op de onderwijskwaliteit en het levenspeil van studenten. Aan de hand van zo'n visie kan men vervolgens de politiek meten en omvattende tegenvoorstellen ontwikkelen. Een debat met politici is een prachtig podium om die visie uit te dragen.

LESSEN UIT DE MAAGDENHUISBEZETTING

werkgroep onderwijs cjb

De acties tegen de bezuinigingen en voor democratisering aan de Universiteit van Amsterdam in 2015 maakten veel studenten bewust van de problemen in het onderwijs, die het gevolg zijn van de kapitalistische hervormingsagenda die het onderwijs in heel Nederland treft. Actiegroepen zoals Humanities Rally en De Nieuwe Universiteit namen het voortouw in onder andere de bezettingen van het Bungehuis en het Maagdenhuis. Na de ontruiming van het Maagdenhuis in april 2015 was de protestbeweging over haar hoogtepunt heen. Zij heeft een aantal verworvenheden achtergelaten, maar ook twijfels over wat er daadwerkelijk bereikt is en hoe het verder moet. Met dit artikel proberen we een schets te geven van de oorzaken en het karakter van deze studentenprotesten, alsmede enkele lessen die we uit deze ervaring kunnen trekken.

De hervormings- en bezuinigingsagenda van de EU en de regeringen

De studenten van de UvA en andere universiteiten zijn al lange tijd onderhevig aan flinke bezuinigingen. In het bijzonder sinds 2011 worden er systematisch bezuinigingsmaatregelen doorgedrukt door de universiteitsbesturen. Tussen mei 2011 en april 2015 zijn er dan ook meerdere voorvallen geweest waar studenten zich tegenover het UvA-bestuur bevonden. De eerste concrete acties in het studentenprotest waren gericht tegen de fusie van de bètafaculteiten van de UvA en de VU. Meerdere acties volgden, zoals de bezetting van het Science Park, het Spinhuis, het Bungehuis en uiteindelijk het Maagdenhuis. Tussen alle bezettingen door heeft het College van Bestuur (CvB) nauwelijks koerswijzigingen getoond in zijn bezuinigingsagenda. Die bezuinigingsagenda is niet het resultaat van de samenstelling van het CvB of het 'rendementsdenken' van het universiteitsbestuur, maar is een beleid dat al jaren lang bewust wordt uitgestippeld, niet alleen op nationaal niveau maar vooral ook op het niveau van de EU.

Met de verklaring van Bologna in 1999 werd de strategie vastgesteld van de EU betreffende het hoger onderwijs. De bedoeling is dat de EU efficiënter wordt om de wereldwijde concurrentie aan te kunnen gaan. De algemene strategie is het drukken van de lonen en andere kosten van werkgevers, zodat de EU kan concurreren met de opkomende economische machten en zo de winsten van de Europese monopolies kunnen worden veiliggesteld en vergroot. De huidige economische crisis wordt gebruikt in de retoriek van de politiek en het kapitaal om hervormingen en bezuinigingen verder door te voeren. De enige optie is volgens de Europese instellingen: meer inleveren om dit rotte systeem overeind te houden ten koste van de rechten en verworvenheden van de arbeidersklasse.

Verreweg de meeste studenten komen vroeg of laat op de arbeidsmarkt. Met een schuld aan het einde van hun studie gecombineerd met een steeds lager opleidingsniveau worden ook zij gedwongen om te concurreren met andere werknemers. Verschillende zaken als on(der)betaalde stages, flexbanen en tijdelijke contracten zorgen voor constante onzekerheid. Op die manier moeten dus ook de studenten geloven aan de bezuinigingsagenda van de EU en het grootkapitaal.

De bezuinigingen aan universiteiten zoals de UvA staan dan ook niet op zichzelf, maar zijn onderdeel van deze strategie. De functie van de universiteit als kenniscentrum staat steeds meer onder druk. De overheidsinvesteringen die nog gedaan worden, gaan naar de vakgebieden waar multinationals het meest aan kunnen verdienen. Er is geen mechanisme om het maatschappelijk 'nut' van een studie te toetsen behalve het winstbejag. De zogenaamde 'kenniseconomie' die de regering wil creëren heeft net als de huidige economie als prioriteit het veiligstellen van de winsten van de monopolies en het kapitaal.

Wat de studentenbeweging 'rendementsdenken' noemt zit in feite in het DNA van het kapitalisme. Rendementsdenken zou niet per se verkeerd zijn als er in deze maatschappij een manier bestond om het onderwijs zo in te richten dat het maatschappelijk nut voorop komt te staan. Het kapitalisme is hier echter fundamenteel niet toe in staat, aangezien de economie in de handen is van de eigenaren van de grote bedrijven en monopolies die als doel hebben hun winst te maximaliseren. De mogelijkheden, die nu steeds meer worden beperkt, om onderwijs te volgen en onderzoek te doen in vakgebieden die niet direct winstgevend zijn, zijn te danken aan eerdere generaties studenten die daarvoor gestreden hebben. De bezuinigingsagenda is dan ook niet het gevolg van een bepaalde denkwijze van bestuurders, maar is inherent aan het systeem.

De studentenprotesten tegen de bezuinigingen in Amsterdam

De uitwerking hiervan vindt echter lokaal aan de basis plaats, op de faculteiten en opleidingen. Voor studenten betekent dit concreet dat hun opleiding verdwijnt, voor het wetenschappelijk personeel hun werk. De beweging die zich tegen deze ontwikkelingen verzet moet dan ook beginnen aan deze basis. Op de faculteiten moeten actiecomités opgericht worden met een duidelijk kader waarin de strijd tegen de bezuinigingen en hervormingen centraal staat.

In de strijdbeweging aan de UvA kwam dit aanvankelijk sterk naar voren. Er waren meerdere groepen aanwezig die de strijdbaarheid onder studenten wilden vergroten. Groepen zoals Kritische Studenten Amsterdam (Spinhuis), Humanities Rally (geesteswetenschappen) en De Nieuwe Universiteit (Bunghuis en Maagdenhuis) hebben een leidende rol gespeeld in het protest. Ze definieerden zichzelf als democratisch en decentraal en riepen studenten op voor een democratische universiteit te strijden. Desondanks waren het in de praktijk steeds vaker een aantal centrale personen die de regels opstelden, evenementen organiseerden en communiceerden met de omgeving en de media.

De actiecomités aan de basis kunnen de strijd aanjagen, maar niet zelfstandig organiseren. Zij kunnen 'actiemomenten' creëren, zoals de bezettingen, maar ze zijn onvoldoende gestructureerd voor een strategie op de langere termijn. Ze zijn niet in staat om hun aanhang in stand te houden in tijden van terugtrekking en tegenslag.

De rol van de studentenvakbonden

Idealiter zou een andere soort organisatie het bindmiddel vormen en het voortouw nemen in de organisatie van de strijd van de studenten: de studentenvakbond. In de praktijk is de studentenvakbond eerder geneigd om een polderende functie te vervullen en mee te denken met de politiek, met de bezuinigingen en hervormingen. De rol van de studentenvakbond bleef dan ook in eerste instantie achter. Pas toen de beweging tegen de bezuinigingen groeide, verschaftte zij materiële en 'mentale' steun.

Hoewel het goed is dat er uiteindelijk toch steun is gekomen vanuit de studentenvakbond, zaten er veel haken en ogen aan de manier waarop deze steun werd gegeven. De studentenvakbonden gingen mee in het verhaal van democratisering zoals dat door de andere groepen werd neergezet en brachten dit in de praktijk door te strijden voor 'vernieuwingen' zoals een studentassessor, een studentlid in het College van Bestuur. Ze juichten de beweging toe vanaf de zijlijn en gaven materiële steun, maar weigerden de politieke leiding te nemen binnen de beweging. Daardoor bleef er in de praktijk een scheiding bestaan tussen de studentenvakbond en de strijdbeweging.

Verdere ontwikkeling en afloop van de studentenprotesten

Deze toestand is niet alleen te wijten aan de studentenvakbond, maar heeft ook te maken met een aantal belangrijke ontwikkelingen die de protesten en de groepen die deze protesten organiseerden zelf doormaakten. In de eerste plaats ging de beweging steeds meer over democratie en rendementsdenken in abstracto in plaats van de concrete strijdpunten. Daardoor werd de boodschap steeds onduidelijker en voelden mensen zich steeds minder verbonden met de actievoerende studenten. Ook ontstond er in de beweging binnen het Maagdenhuis een elan van het creëren van een minisamenleving naar een horizontaal, basisdemocratisch of anarchistisch model.

Ook hierdoor groeiden de groepen uit elkaar. Ten slotte nam de protestbeweging een radicalistisch karakter aan, vaak met een overdreven antikapitalistische retoriek en met voorhoedepretenties over zichzelf. De beweging begon eigenhandig de (academische) revolutie te proclameren. Al deze ontwikkelingen in het Maagdenhuis zorgden voor vervreemding bij sommige aanhangers van de protestbeweging. De protestbeweging werd minder toegankelijk en verloor geloofwaardigheid.

De betekenis van de eis om een democratische universiteit

Een van de belangrijkste punten van alle groepen die betrokken waren bij de bezetting van het Maagdenhuis was een democratische universiteit. Zij hebben zichzelf geïdentificeerd met begrippen als democratie, medezeggenschap, inspraak, etc. De studenten streefden in eerste instantie naar een vaag begrip van meer inspraak in de universiteitsplannen en begroting. Studentenbonden en medezeggenschapspartijen legden de nadruk op het aanstellen van een studentassessor.

Maar wat is democratisering dan precies? Is dat het stemrecht op zich, en het recht van de studentenvertegenwoordiging om over voorstellen te stemmen? Of zijn dat slechts de middelen van de democratie? De kracht van democratische instrumenten zoals een universiteitsraad die wat te vertellen heeft, is afhankelijk van de mate waarin deze steunt op de studentenbeweging. Anders is het slechts een fopspeen. Een medezeggenschap die niet steunt op een strijdbare studentenbeweging zal de bevochten rechten uiteindelijk weer verkwanselen.

Verbinding met bredere context en klassenstrijd

In de dagen waarin de Maagdenhuisbezetting plaatsvond hebben vele organisaties, waaronder vakbonden, en (internationale) prominenten hun steun betuigd aan de bezetting. Hieruit is gebleken dat de eis voor een democratische structuur en een andere koers niet alleen speelde bij een kleine groep studenten, zoals het universiteitsbestuur beweerde. Soms werden er lezingen gehouden door wijd uiteenlopende filosofen, wetenschappers en denkers die zich als 'links' identificeren. Bij de lezingen kwamen ook onderwerpen als ecologie, socialisme, anarchisme en kapitalisme voorbij.

Uit concrete onderwerpen zoals bezuinigingen op de geesteswetenschappen en de kleine talen, en ook het 'rendementsdenken' dat zich concreet manifesteerde door de verkoop van UvA-panden aan private ondernemers, ontstond in een zekere mate een bredere context. Die context waarin het studentenprotest zich plaatste was die van het verzet tegen het beleid van de bezuinigingen en het zogenaamde rendementsdenken in het algemeen. In heel Nederland begonnen groepen studenten dezelfde eisen te stellen op hun eigen faculteiten. De vraag is echter of deze verbreding genoeg was voor een ontketening van een breed protest. Als we kijken naar de diverse protesten rondom de bezetting en de studentenacties zien we demonstraties uiteenlopend van groepen van 50 man tot een demonstratie van 1.500 mensen.

We moeten ons afvragen onder welke voorwaarden de protesten massaler hadden kunnen worden. Naarmate de beweging meer met zichzelf en met de omvorming van de universitaire structuren bezig ging, vervaagde deze bredere context rondom de bezuinigingen.

We moeten beseffen dat het overgrote gedeelte van de studenten afkomstig zijn van gezinnen die tot de werkende klasse behoren, dat veel studenten zelf onderdeel zijn van de werkende klasse of tot die klasse gaan behoren na hun studie. Ook zij zullen uiteindelijk afhankelijk zijn van de verkoop van hun arbeidskracht om te kunnen overleven in de kapitalistische maatschappij. De verbinding met de vakbeweging had een rol kunnen spelen om de acties in de bredere context te plaatsen en een meer directe verbinding te leggen met de werkende klasse.

Hoe nu verder?

De bezuinigingen gaan door en de agenda van de EU en de regering voor het onderwijs wordt in dezelfde lijn verder uitgewerkt en gerealiseerd. De Maagdenhuisbeweging heeft echter wel een boodschap afgegeven aan de Nederlandse politiek. Tegen nieuwe bezuinigingen zullen ongetwijfeld nieuwe actiegroepen ontstaan. Met deze kennis in het achterhoofd is het van belang de koppeling te leggen met het kapitalisme als oorzaak van het probleem, een koppeling die niet werd gelegd, in plaats van dat het rendementsdenken van het CvB of van de politici als het probleem wordt gezien. Dit kan kansen openen voor studenten om inzicht te krijgen in de kapitalistische hervormingsagenda van de EU en de regeringen. Er moet ook gewaakt worden voor de burgerlijke politiek die zich probeert te mengen in de beweging en zieltjes probeert te winnen voor haar zaak in het parlement. Alleen strijd vanuit de basis, gecombineerd met verbreding in de vakbond, kan zorgen voor een sterk verzet en het behalen van werkelijke doelen ter verbetering en consolidatie van de rechten van studenten.

Conclusies over het Maagdenhuis

Allereerst moeten we vaststellen dat de bezettingen en de daaromheen staande acties aanvankelijk sterk bij hebben gedragen aan de strijdbaarheid van de studenten. We moeten rekening houden met het feit dat er jarenlang geen protestbeweging is geweest zoals die rond het Bungehuis en Maagdenhuis in 2015. De bezettingen zijn begonnen vanuit het bewustzijn dat actie door de mensen zelf de enige uitweg is. Wij kunnen deze conclusies alleen maar trekken omdat studenten in actie zijn gekomen en praktijkervaring in de strijd hebben opgedaan. Maar actie en protest op zich zijn niet genoeg. Nu het grootste actiemoment achter ons ligt, moeten we lessen trekken voor het vervolg.

Veel studenten zijn gaan nadenken over de bezuinigingen en hervormingen in het onderwijs en de rol die universiteitsbesturen daarbij spelen. Toch moeten we concluderen dat er veel zaken onuitgewerkt bleven binnen de groepen die zich als 'voorhoede' van de studentenbeweging profileerden. Een aantal daarvan hebben we besproken. De decentrale structuur van de beweging en de soms anarchistisch geladen kerngroepen bleken geen algehele leiding te kunnen geven aan de studentenbeweging. Daarnaast is gebleken dat door het ontbreken van een politieke lijn (o.a. vanuit de studentenvakbond) het breed gedragen protest is afgestompt en de studenten die vooraan stonden in de protestbeweging zich tot een 'hardlinergroep' heeft ontwikkeld zonder effectieve achterban. Door de structuur van de 'debatmarathons' en talloze vergaderingen heeft de studentenbeweging haar positie verloren in het oog van de bredere context.

Daarnaast blijkt dat verbinding met de werkende klasse uitermate noodzakelijk is voor het voortbestaan van een dergelijke studentenbeweging. De studentenbeweging en met name de zogenaamde 'voorhoede' deed er geen goed aan door zichzelf uitsluitend te identificeren met universiteitsstudenten. Mede hierdoor is het breed maatschappelijk karakter van de beweging verzaand in een arrogant lijkend clubje dat alleen bezet voor eigenbelang. Precies deze les moet getrokken worden uit het resultaat van de bezetting. De kapitalistische elite streeft altijd naar de verdeling en sabotage van bewegingen die haar belangen bloot willen leggen of de werkende klasse verdedigen. Het is dan ook gebleken dat het ontbreken van een breed verhaal en context met de kapitalistische bezuinigingsagenda ertoe heeft geleid dat de bezetting 'slechts' voor relatieve inspraak in het CvB heeft gezorgd.

De rol van de CJB in de studentenbeweging

Zoals we hierboven hebben gezien was er nog geen directe aansluiting met de werkende klasse. De CJB kan uiteindelijk als enige politieke jongerenbeweging een structurele bijdrage leveren aan het versterken van de oriëntatie van de studentenbeweging en daarin een politiek en ideologisch leidende rol spelen. De CJB kan namelijk een theoretische verklaring bieden en inspelen op de belangen van de studenten en de werkende klasse. Er moet gestreefd worden naar verbinding met de werkende klasse en de vakbond voor een protest op bredere basis. Alleen een communistische beweging kan een verklaring bieden voor de bezuinigingen en het beleid van de regering en de EU.

De CJB heeft de studentenbeweging altijd gesteund en streeft naar een strijdbare studentenbeweging in zowel Amsterdam als de rest van Nederland. De CJB moet hulp bieden aan het creëren van een politieke studentenvakbeweging en op basis daarvan studenten mobiliseren. Daarnaast heeft de student alle belang bij de inbreng van het perspectief op het socialisme, door de CJB, in de studentenvakbonden. Alleen een klassenbewuste politieke lijn kan namelijk de belangen van de student

verdedigen en onderbouwen. De CJB kan de student bewust maken van het feit dat de kapitalistische bezuinigingsstructuur (van bedrijven, regeringen en internationale organisaties) erop gericht is om de positie van de arbeidersklasse en andere lagen van de bevolking te verslechteren en daarnaast de posities en winsten veilig te stellen van de kapitalistische elite.

Ten slotte kan er gekeken worden naar het banenperspectief van studenten uit het hoger onderwijs. De CJB kan wijzen op de sterk verslechterende situatie op de arbeidsmarkt en daarmee bijvoorbeeld het idee van onbetaalde arbeid onderuithalen (bijvoorbeeld stages, eigen investeringen, gratis werken onder het mom van 'ervaring opdoen' etc.). De CJB heeft daarom als taak de algehele positie van de studenten die afkomstig zijn uit de werkende klasse of daar deel van (zullen) uitmaken duidelijk te maken en de belangen van diezelfde groep te tonen.

Communistische studenten hebben de plicht om in de studentenbeweging actief te worden en lessen zoals deze in te brengen. Zij hebben de taak om te zoeken naar mensen die vastlopen in het beginselloze polderbeleid van de leiding van de studentenvakbonden enerzijds, en de illusies en utopieën van de radicalistische stroming anderzijds, en die studenten te organiseren. Communisten moeten daarnaast bijdragen aan de verbinding van de werkende klasse met de studenten in het hoger onderwijs.

De hervorming van het hoger onderwijs naar kapitalistische maatstaven gaat door. Dit zal onvermijdelijk weer nieuwe tegenbewegingen op gang brengen. Gewapend met de lessen uit het Maagdenhuis en het verdere verleden hoeven zij niet meer het wiel opnieuw uit te vinden, maar kunnen ze de volgende keer sterker staan.

ACTIEF OP JE OPLEIDING

werkgroep onderwijs cjb

In en rond de CJB is al jarenlang vraag naar een 'handleiding' over hoe actief te worden op je eigen opleiding of faculteit, je eigen school of universiteit, binnen je eigen studentenhuus, enz. Deze belangstelling is het gevolg van de analyse waar we steeds opnieuw op terugkomen: de strategische hoofdlijnen van het onderwijsbeleid worden centraal vormgegeven door de EU en de Nederlandse regering, in dienst van het monopoliekapitaal, maar de uitwerking vindt lokaal plaats.

Deze uitwerking bestaat onder andere uit het wegbezuinigen van opleidingen, de verschooling van het onderwijs dat overblijft, tentamens en colleges in de avonduren, de noodzaak om te werken voor je studie waardoor je zelfs 's zondags nog naar de Universiteitsbibliotheek kunt en moet om voor je tentamens te leren. En dan hebben we het alleen nog maar over de omstandigheden op de studie; studenten hebben daarnaast lokaal te maken met kamernood, waarbij de huisvesting die er is veel te duur is en huisjesmelkers op allerlei manieren misbruik maken van de noodzaken van de uitwonende studenten.

Noodzaak materiële analyse

Juist tegen dit soort praktische uitwerkingen van het onderwijsbeleid kunnen studenten strijd leveren en bewust worden van de maatschappij waarin wij leven. Dit bewustzijn komt echter niet uit de lucht vallen; alleen door de interventie van communisten kan er politiek bewustzijn ontstaan. De vraag 'Maar hoe dan?' is dan een logisch gevolg.

Het zou echter niet te doen zijn om voor alle studenten in heel Nederland een blauwdruk te maken voor hoe ze in alle omstandigheden moeten handelen. Je kunt alleen een methode ontwikkelen als je weet wat de concrete situatie in je omgeving is: woon je in een universiteitsstad of is er alleen een hbo-instelling? Is er een actief studenten- en verenigingsleven of gaat iedereen na de les meteen weer met de trein naar huis? Is er een actieve studentenvakbond en medezeggenschapsstructuur, en zijn daar veel studenten bij betrokken? Vervolgens op je eigen opleiding: welke problemen spelen er? Zijn studenten georganiseerd in studieverenigingen, in de faculteitsraad of in de opleidingscommissie?

Op lokaal niveau moeten we ons niet blindstaren op de weinig strijdbare houding van studentenorganisaties of de lage opkomst bij medezeggenschapsverkiezingen, en daaruit concluderen dat 'politiek niet leeft', dat 'studenten gewoon niet bewust zijn.' We moeten kijken naar wat er daadwerkelijk heerst in het bewustzijn van de studerende jongeren, maar ook naar hun houding tegenover problemen waarmee ze te maken krijgen in hun studie en hun leven.

Landschap aan studentenorganisaties

Zoals hierboven al duidelijk wordt, zijn er vele organisatievormen binnen het studentenleven te ontwaren. Sommige links-radicalen jongeren houden zich afzijdig van het sociale leven in hun eigen omgeving omdat ze denken dat dit alleen uit corpsballen bestaat. Een grote vergissing. Een middelgrote studentenstad kan onder andere de volgende soorten organisaties kennen:

- (Algemene) studentenverenigingen. Deze lopen uiteen van de corporale of pseudo-corporale verenigingen tot zeer brede en open verenigingen; verenigingen met een meer alternatief karakter, maar bijvoorbeeld ook christelijke of islamitische verenigingen, verenigingen voor LGBT-studenten, enz.
- Een belangrijke subcategorie wordt tegenwoordig gevormd door organisaties die zich bezighouden met internationalisering, politiek in de breedste zin van het woord, internationale betrekkingen, het organiseren van internationale studenten, enz.
- Studie- of faculteitsverenigingen. Het gaat hier om organisaties die studenten op het niveau van hun eigen studie of faculteit organiseren. Zij organiseren vaak introductiekampen voor eerstejaars, de verkoop van boeken en andere benodigdheden, sociale activiteiten, studiegerelateerde lezingen en evenementen, studiereizen, carrièregerichte activiteiten, enz.
- Studentenvakbonden die georganiseerd zijn binnen de Landelijke Studentenvakbond. Deze variëren van zeer groot en algemeen tot kleinschalig en activistisch. De studentenbonden houden zich bezig met dienstverlening, informatievoorziening, belangenbehartiging en actie voeren. De studentenvakbeweging is het laatste decennium afgezwakt tot nog slechts negen bonden in heel Nederland, met betrekkelijk zwakke landelijke structuren. Daarnaast zijn de bonden van Delft (VSSD) en de UvA (ASVA) dubbellid van het ISO, de landelijke organisatie die met name medezeggenschapspartijen en vertegenwoordigers van de studentenverenigingen in zich organiseert.
- De medezeggenschapsstructuren. Deze bestaan op instellingsniveau (de universiteitsraad, studentenraad of Centrale Medezeggenschapsraad), facultair niveau (faculteitsraad of School Medezeggenschapsraad) en opleidingsniveau (opleidingscommissie). De vormen, bevoegdheden, het functioneren en de betrokkenheid van de studenten lopen erg uiteen per stad en per instelling, maar zij zijn de organen die formeel verantwoordelijk zijn voor de vertegenwoordiging van studenten, hoewel ze in de praktijk vaak slechts een klein percentage van de studenten betrekken.
- Actiecomités, strijdbewegingen, enz. De studentenbeweging kende het afgelopen decennium vele lokale of landelijke strijdorganisaties die tijdelijk oplaaien rondom een specifiek thema. Dit gebeurt vaak wel met steun van studentenvakbonden, maar tegelijkertijd wordt het 'vakbondswerk' en 'activisme' wel strikt gescheiden op deze manier.

Ondanks deze diversiteit van organisatievormen kun je niet spreken van een eensgezinde studentenbeweging in Nederland. Deze verschillende vormen van georganiseerd studentenleven bestaan min of meer langs elkaar heen en komen slechts af en toe samen. Onze taak is juist het cultiveren van een strijdbare studentenbeweging. In principe kunnen alle bovenstaande organisatievormen daar mogelijkheden toe bieden.

Studentenvakbonden

In de praktijk is de CJB de laatste jaren vooral actief geweest in studentenvakbonden en strijdbewegingen. De bonden, ook degene die zich eerder bezighouden met dienstverlening en polderen, staan dicht bij de materiële problemen van studenten, bijvoorbeeld als het gaat om huisvesting, opleidingskwaliteit en financiering. Zij hebben het grootste organisatorische vermogen om studenten te mobiliseren, bijvoorbeeld in de demonstraties tegen het leenstelsel van enkele jaren terug. Tegelijkertijd zijn

hun structuren vaak nog zwak, organiseren ze maar een klein percentage van de studenten binnen hun gelederen en is hun leiding veelal een rem op de toch al beperkte strijdbaarheid onder studenten.

Desondanks vertegenwoordigen zij de beste stroming binnen de studentenbeweging omdat zij in ieder geval nog georiënteerd zijn op materiële belangen van studenten en op het organiseren van de belangenstrijd, hoe beperkt ook. De mensen die zich met deze essentiële kwesties bezighouden, ongeacht hun verhouding tot het communisme en onze beweging, vind je eerder daar dan ergens anders.

Als communisten hebben we daarom de taak om binnen de bonden actief te worden, of deze op te bouwen op plekken waar ze nog niet of nauwelijks bestaan. Een goede communist is ook een goede vakbondswerker: iemand die mensen kan organiseren, die samen kan werken met mensen met andere ideeën. Communisten doen dit vakbondswerk, maar brengen ook keer op keer hun ideeën in, openen overal waar mogelijk de discussie over de noodzaak van een politieke, klassengeoriënteerde studentenbeweging.

Studieverenigingen

Actief worden in het onderwijs begint met de situatie in je eigen omgeving. We kunnen wel zeggen dat communisten actief moeten worden in de vakbond, maar als die er niet is, betekent dat niet dat je niets kunt doen. We mogen ons niet neerleggen bij een gebrek aan belangenorganisaties of überhaupt aan een georganiseerd studentenleven in bepaalde steden en instellingen, maar we moeten dit collectieve leven juist organiseren en de meest positieve, collectieve en progressieve stromingen cultiveren, we moeten mensen motiveren om toch bij elkaar te komen en om na te denken over hun werk- en leefsituatie en de maatschappij.

Belangrijk is dus dat je sociale contacten opdoet en weet wat er speelt, en dat kan zowel met medestudenten in colleges als door bijvoorbeeld actief te worden in je studievereniging. Naast de sociale contacten bieden deze verenigingen de mogelijkheid om te reflecteren op je opleiding, op de inhoud en organisatie daarvan. Bijvoorbeeld studenten Geschiedenis en andere sociale wetenschappen, die te maken krijgen met de anticommunistische inhoud van hun opleiding, of leraren in opleiding die na willen denken over hun plek als leraar in het burgerlijk onderwijssysteem.

Eigen activiteiten CJB

Een belangrijk principe van ons werk is dat we niet alleen opgaan in het werk van massaorganisaties, maar dat de CJB ook zelf activiteiten organiseert en haar eigen ideeën inbrengt, zowel binnen de massaorganisaties als richting studenten in het algemeen. De CJB gaat niet op in de massa, maar neemt binnen de massa een onafhankelijke en zichtbare positie in.

Als communisten moeten we creatieve manieren bedenken om met studenten in contact te komen en banden op te bouwen, gebruikmakend van verklaringen, collegepraatjes, posters of een stand op de introductiemarkt, maar vooral ook met mensen in gesprek gaan. Culturele activiteiten zoals filmavonden bieden ook veel mogelijkheden om met meer mensen in contact te komen en banden op te bouwen. Of bijvoorbeeld een studiegroep in de tentamenperiode.

Rol CJB-afdelingen en -bestuur

Studenten die zich bij de CJB melden en actief willen worden in hun omgeving, staan er niet alleen voor. Alle afdelingen zijn er collectief verantwoordelijk voor om met deze leden serieus in gesprek te gaan over hun situatie en hun sociaaleconomische positie, maar ook over welke rol zij spelen richting vrienden en medestudenten en binnen massaorganisaties zoals bonden of studieverenigingen. We stimuleren deze leden om enerzijds actief te worden in massaorganisaties en anderzijds om hun vrienden en kennissen mee te nemen naar politieke en culturele activiteiten van de CJB. De afdelingsbestuurders en het landelijk bestuur van de CJB hebben de taak om deze mensen persoonlijk te begeleiden in hun werk, en om informatiemateriaal, scholingsteksten, posters, flyers, enz. beschikbaar te stellen ter ondersteuning.

Conclusie

Voor de CJB valt er een wereld te winnen in het onderwijs. Veel studenten komen uit arbeidersmilieus of uit de middengroepen, en komen daar ook na hun studie terecht. Hun belangen botsen daardoor met de rol die het kapitaal en de regering voor hun hebben weggelegd. Communistische studenten hebben dan ook de taak om hun medestudenten bewust te maken en te organiseren. Dit doen we enerzijds door verantwoordelijkheid te nemen voor de opbouw van massaorganisaties, anderzijds onder onze eigen vlag met onze eigen activiteiten.

De CJB-afdelingen hebben de taak om alle studerende leden en sympathisanten te stimuleren om de voorhoederol van de communistische beweging in de praktijk waar te maken. Samen analyseren we wat de situatie van de student is, welke kansen er liggen binnen massaorganisaties, wat er concreet kan worden gedaan in de strijd voor vrij toegankelijk onderwijs.

communistische
jongerenbeweging
van nederland

WWW.VOORWAARTS.NET

volg ons ook op:

